

DRAGOCENA KNJIŽNA PRIDOBITEV

Branko Berčič

Slovensko gospodarstvo, združeno v Ljubljanski banki, je Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani omogočilo nakup in delno restavriranje dragocene kulturnozgodovinske pridobitve: novega, doslej neznanega izvoda Trubarjeve knjige *Ta prvi dejl tiga noviga testamenta, Tübingen 1557—1558*.

Po bibliografski evidenci (Bertič, Das slowenische Wort in den Drucken des 16. Jahrhunderts: Abhandlungen über die slowenische Reformation, München 1968) se je ta zgodnja in redka slovenska

Bucquet riga Nougia Testamenta.		Capitoli.
Krakus pimum.		
Tit.	S. Paula lyft hitum Titu.	1
Paul.	S. Paula lyft hitum Filemonu.	1
Heb.	S. Paula lyft hitum Iudom.	13
Iac.	S. Iacopa lyft	5
1. Pet.	S. Petra perut lyft.	5
2. Pet.	S. Petra drugt lyft.	3
1. Ioh.	S. Iansha perui lyft.	2
2. Ioh.	S. Iansha drugt lyft.	2
3. Ioh.	S. Iansha trety lyft.	1
Iude.	S. Iudesha lyft.	1
Apoc.	Apocaliptis, Refodiucne S. Iansha.	22

Tiga Nouiga Testamen-
ta Predguor.

TIGA NOVIGA TE
STAMENTA ENA DOLGA PRED
 GVVOA VTI SO TY NER POTREBNISHI IIV
 pridnishi **Articuli** oli shatki te kerszhanske Vcar
 re, Inu kaceri shishio hprauinu fastpzu vfiga S.
 Pifna, fueistu inu fastopnu Islosheni,
 skufi Primosha Truberia
 Craizna.

Teshuvka, kjer se vti dolgi Predgovori vnahe, Tebita REGISTREN
 fa to kratko Predgovorin postuden, postudu pover.

Ein lange Windische Vorred über das
 new Testament / darinn die nöthigsten und selig-
 machenden Hauptartikel des Christlichen Glaubens / kürzlich und
 eben der Bekräftigung des Menschen zu empfangen / und mit lauter
 ernsten verständigen Sätzen auß der heiligen Schrift / auch mit
 geschickter dals alle die sich mit dem Glauben zu erheben
 heissen zum rechten verstand des Glaubens zu erweilen die
 sich kommen / und darzu gründlich ermahnen / wie alle Men-
 schen vor Gott werden müssen Standen / und anderlich
 selig machende Sachen darinn darzu den
 rechten Glauben an Herren Jesu
 Christum.

VTIBINGI.
Vrim Leitu po Cristuseum Roystuu
M. D. LVII.

knjiga ohranila po svetu v 12 izvodih, od tega 9 v tujini (Basel, Graz, London, München 2, Neuchâtel, Schaffhausen, Wien 2) in 3 na Slovenskem (Celje, Ljubljana, Ptuj). Vendar je treba takoj pripomniti, da so vsi znani izvodi nepopolno ohranjeni; edini pred zadnjo vojno znani popolni izvod (Regensburg) še s tremi drugimi nepopolnimi (Berlin, Dresden, Graz) po vojni ni bil več evidentiran.

Gre za knjigo, s katero je Primož Trubar začel sistematično objavljati svoj celotni prevod svetopisemskega novega testamenta in delo zaključil leta 1577. Ta prvi delj tiga novega testamenta, ki je bil tiskan v Tübingenu pri tiskarju Ulrichu Morhartu v letih 1557 in 1558, obsega v celoti 480 listov (960 strani) osmerke. Vsebuje: slovensko-nemški naslovni list z nemškim posvetilom (12 listov), samo slovenski naslovni list s kratkim uvodom h knjigi (4 listi), Ta slovenski kolendar (8 listov), Tiga noviga testamenta ena dolga predgovor (98 listov), besedila evangelijev Mateja, Marka, Luke, Janeza in apostolskih del (232 listov) ter En register s kratko postilo (126 listov), ki edini nosi letnico 1558. Pri vezanju so knjigo priredili za dve izdaji: eno s slovensko-nemškim naslovom in nemškim posvetilom, drugo s slovenskim naslovnim listom in kratkim uvodom; poleg tega so se koledar, dolgi predgovor in register s kratko postilo tudi samostojno razširjali.

V Sloveniji so bili doslej znani trije izvodi knjige. Primerek v Osrednji knjižnici v Celju, ki ga je celjska študijska knjižnica pridobila iz ruševin frančiškanskega samostana v Nazarjah (Novak, Nov primerek Trubarjevega Novega testamenta 1557—1561: Drugi Trubarjev zbornik, Ljubljana 1952), je med vsemi najbolj ohranjen in obsega: večji del dolgega predgovora (74 listov), skoraj vse besedilo evangelistov (214 listov) in ves register (126 listov), skupaj 414 listov. Primerek v Ljudski in študijski knjižnici v Ptuj, ki izvira iz fonda knjižnice minoritskega samostana (Rupel, Nove najdbe naših protestantik XVI. stoletja, Ljubljana 1954), obsega skoraj vse besedilo evangelistov (220 listov). Primerek v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani je bil izluščen iz platnic neke druge starejše knjige in obsega samo 8 zelo poškodovanih listov registra.

Novo pridobljeni izvod, žal, prav tako ni popoln: slovensko-nemški naslovni list z nemškim posvetilom in slovenski naslovni list s kratkim uvodom manjkata (16 listov); ohranjen je ves kalendar del (8 listov) in dolgi predgovor (98 listov); od besedil evangelistov in apostolskih del je ohranjenih 216 listov, medtem ko je manjkajoče besedilo (16 listov) z roko prepisano in uvezano; od registra s kratko postilo je ohranjenih 95 listov, del manjkajočih listov (6) je nadomeščen s prepisom, zadnji del besedila (25 listov)

pa ni ohranjen. Skupno obsega novi izvod 417 listov izvirnega natisa in 22 listov s prepisom besedila; od celotne knjige manjka 63 listov natisa oziroma 41 listov besedila. Novi izvod je torej najpopolneje ohranjeni primerek te dragocene Trubarjeve knjige, ki ga premorejo knjižnice v Sloveniji. Restavriranje deloma poškodovane knjige in njena prevezava je delo mojstra Gabrijela Skerla.

Knjigo je v nekem tujem antikvaričnem seznamu opazil vodja Trubarjevega antikvariata Cankarjeve založbe v Ljubljani Marijan Podgoršek. Takoj je ukrenil vse potrebno, da je bila dragocena knjižna redkost iz začetnega obdobja slovenskega književnega ustvarjanja rezervirana in nato pridobljena za fond slovenskih protestantov v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani. Antikvariat in v Ljubljanski banki združenemu slovenskemu gospodarstvu gre vse priznanje za visoko izpričano kulturno zavest in zahvala za pridobitev dragocenega dokumenta iz slovenske kulturne preteklosti.